

**Utvärdering av projektet Folkbibliotek och vuxnas lärande
2002-2005
vid Länsbibliotek Dalarna**

Innehållsförteckning

Sidnr

1. Inledning	3
2. Sammanfattning	4
3. Vad har hänt i Dalarnas län	5
4. Borlänge	7
5. Falun	11
6. Leksand	15
7. Malung	18
8. Övrigt	22
9. Planer för framtiden	22
10. Att arbeta som projektledare	23
11. Slutord	23
12. Tack	23
 Bilaga	 24

1. Inledning

Projektet Folkbibliotek och vuxnas lärande har varit ett nationellt projekt genomfört med medel från Kulturrådet. Underlaget för projektet finns i regeringens proposition ”*Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen*” (prop 2000/01:72). Under senare år har vuxnas behov av och förutsättningar för lärande förändrats och staten satsar riktade anslag för att utifrån övergripande mål främja metodutveckling och samverkan. Utbildningsväsendets expansion har inneburit ett ökat behov av biblioteksservice, inte minst för vuxenstudier. För folkbibliotekens del innebär satsningen ett årligt stöd på 3 miljoner kronor som fördelas av Kulturrådet. Stödet användes åren 2002-2005 för att ge medel för att anställa projektledare i sex olika projekt (från början sju projekt men ett avslutades efter ett år).

Det övergripande målet har varit att ”*Tillgången till biblioteksservice från folkbiblioteken skall öka till de vuxenstudier*”.

Ett av Kulturrådets uppdrag för att öka vuxenlärandets tillgång till biblioteksservice har varit ”*Att reflektera, diskutera och dra långsiktig nytta av erfarenheter och kunskaper*”. Detta görs genom att Kulturrådet har gett i uppdrag åt forskare att inom ramen för ett forskningsprojekt följa verksamheten under hela projektperioden. De sex (sju) projekten och projektledarnas arbete utgör utgångspunkt för forskningsprojektet, som alltså inte ska utvärdera respektive projekts resultat. (Folkbibliotek och vuxnas lärande, delrapport 1 – <http://www.adm.hb.se/personal/cbe/Delrapport1.pdf>; Organisation, profession och metoder, delrapport 2 - <http://www.hb.se/bhs/vuxbib/Delrapport2.pdf>).

Utvärderingen har istället skett genom självutvärdering. Projektledaren har genomfört utvärderingen genom att använda ”*Matris för utvärderingsarbete*” som tagits fram av Länsbiblioteket i Örebro län. (Se bilaga 1) Förutom de sex ursprungliga frågorna har vi lagt till två frågor som har extra tyngd i vårt projekt:

- Beskriv hur ni arbetar för att projektet kan/ska inlemmas i ordinarie verksamhet
- I projektet har kompetensutveckling erbjudits. Kan interna och externa utbildningsinsatser för bibliotekspersonal medverka till varaktiga förändringar i bibliotekets bemötande av och service till vuxenstudier?

Utvärderingen inkluderar fakta kring projektet, förhållanden i respektive kommun, vad har hänt under projektiden, redovisning av intervjuer samt övriga tankar och idéer om det fortsatta arbetet med vuxnas lärande i Dalarnas län.

Intervjuerna har genomförts på plats hos kommunbiblioteken. De som har intervjuats är bibliotekschef, kontaktperson och annan involverad personal. Intervjuerna har skett i grupp.

2. Sammanfattning

Projektet startade den 1 november 2002 då en projektledare anställdes. I projektet deltog fyra av Dalarnas läns 15 kommuner - Falun, Borlänge, Malung och Leksand. De resultat och erfarenheter som kommit ur projektet har spridits även till de andra kommunerna i länet. Tanken med projektet har varit att arbeta med biblioteksutveckling utifrån samhällets och medborgarnas behov. Följande syften hade formulerats för projektet:

- Förbättra bibliotekens möjligheter att bidra till den regionala viljan att höja utbildningsnivån och öka livskvaliteten hos människorna i Dalarna.
- Erbjuder folkbibliotekens öppna och tillgängliga rum som en social mötesplats och en god studiemiljö för medborgarna.
- Tillmötesgå bibliotekens efterfrågan på stöd och handledning för att hjälpa dem att på bästa sätt organisera sig att vara strategiska med sina resurser.
- Bygga ett nätverk i regionen och i kommunerna mellan utbildningsanordnare, pedagoger och olika sorters bibliotek för en framåtsyftande dialog, som leder till samverkan och ger insikt om varandras olika roller.
- Erbjuder adekvat vägledning, information och media på biblioteken som stöder invånarna i deras individuella utvecklingsprocesser.
- Öka bibliotekspersonalens kompetens och verka för pedagoger i biblioteken.

Från dessa syften har följande mål brutits ut:

- Skapa ett nätverk för kommunbiblioteken att utbyta erfarenheter i.
- Skapa ett nätverk för utbildningsanordnare, pedagoger och olika sorters bibliotek.
- Få kännedom om det kursutbud som erbjuds inom formellt och icke-formellt lärande i den egna kommunen.
- Ta fram förteckningar på ett basbestånd av studielitteratur och efterfrågade titlar.
- Få kännedom om vilket material som finns på Internet och om nättjänster.
- Få kompetens i pedagogik och kännedom om problembaserat lärande.
- Pröva olika former av användarutbildning.
- Inhämta kunskap om hur man arbetar på andra håll i landet.
- Inventera de studerandes behov.
- Inventera kommunens samlade utbud och bibliotekens alla resurser.
- Synliggöra bibliotekets alla resurser.

3. Vad har hänt i Dalarnas län

Sammanfattning av de tre årens verksamhet

Bilda nätverk

I februari 2004 träffades deltagare från projektet i Dalarna och Sandviken-Hofors-Ockelbo. Vi hade avsatt en hel dag i Falun. Deltagarna informerade varandra om vad som hade hänt under det första projektåret och vad man ville satsa på framåt. Vi hade också tagit fram en del strategiska diskussionsfrågor som vi ägnade eftermiddagen åt.

Den 10-11 maj 2005 anordnade vi en studieresa i "Lärandets tecken". Vi hade en bred målgrupp för vår inbjudan – gymnasiebibliotekarier, bibliotekschefer, fjärrlånebibliotekarier men även andra intresserade. Vi blev en grupp på totalt 16 personer som åkte. Vår grundtanke var att skapa ett bra klimat för diskussioner och erfarenhetsutbyten framöver, samt att besöka ett antal intressanta platser. Vi fick se olika exempel på arbetet med lärande, och det blev många funderingar kring hur arbetet kan organiseras.

Vi hade bra diskussioner under resans gång och vi bestämde oss för att starta ett nätverk för studiebibliotekarier (och/eller andra intresserade av vuxnas lärande) i länet. En plan för nätverket gjordes i arbetet med kursen för lärcentrautveckling.

En eller två gånger per år samlas personal från kommunbiblioteken och högskolebiblioteken till en gemensam träff. De tidigare åren har högskolebiblioteket haft det största ansvaret för att utforma program och hålla i dagen. Vi upplevde att träffarna i stort sett bestod av information, om IKT-hjälpmedel, databaser mm. Därför hölls 2005 års träff på Studiearenan på Falu stadsbibliotek för att titta på en ny lärmiljö, samt ge möjlighet till samtal. Studiearenan är ett projekt stadsbiblioteket har tillsammans med Vägledningscentrum i Falu kommun. Studiebibliotekarien och ansvarig på Vägledningscentrum berättade hur projektet hade växt fram och hur man arbetar. Eftermiddagen var vikt för diskussioner i olika grupper. Frågeställningarna var:

- gemensam kompetensutveckling – vad, när, hur?
- erfarenhetsutbyte – ”prya” på varandras bibliotek?
- nätverk för bibliotekspersonal som arbetar med vuxnas lärande – vilka frågor vill ni ta upp?
- utformning av våra kontaktbibliotekardagar i framtiden?

Som svar på några av frågorna kommer vi att under 2006 erbjuda gemensam kompetensutveckling. Preliminära teman är den nya upphovsrätten och avancerad informationsökning. Se också ovan ang nätverk för studiebibliotekarier.

Under projekttiden har representanter för Högskolan Dalarna också rest runt till länets alla kommunbibliotek och lärcentra för att informera.

Ta fram listor på efterfrågade titlar

Vi har registrerat alla beställningar som kommit in till länsbiblioteket av kurslitteratur (under vissa perioder) via Libris och det lokala bibliotekssystemet. Tesen vi hade för detta delmål gick ut på att vi skulle hjälpa kommunbiblioteken med en förteckning över mycket efterfrågad kurslitteratur. Förteckningen skulle läggas ut på vår hemsida med uppmaning till eget inköp. Det visade sig dock att köerna på efterfrågad litteratur hos värdbiblioteket var nästan obefintliga. Kommunbiblioteken hade antingen redan köpt in den efterfrågade kurslitteraturen eller också lånat in den från annat håll.

Insamlingen har istället gett länsbiblioteket mycket information. Sammanlagt har vi samlat in ett helt års beställningar, 12 månader. Jan-feb, aug-sep för åren 2003, 2004 och 2005. Materialet visar vilka bibliotek som lånar minst/mest, fördelningen per signum, effektivering samt åtgärder istället för fjärrlån (inköp mm), fördelning per utgivningsår. Man kan utläsa en hel del intressanta saker. Vissa bibliotek som ligger i topp när det gäller beställningar i det lokala bibliotekssystemet, använder oss inte alls när det gäller Libris-beställningar, och vice versa.

Få kännedom om vilket material som finns på Internet och om nättjänster/Inventera kommunens samlade utbud och bibliotekens alla resurser

I januari 2003 skickades en enkät ut till biblioteken för att ta reda på vilka nättjänster man utnyttjade och hur man såg på framtiden. Vilka nya databaser var man intresserad av, vilken typ av utbildning efterfrågades, vad önskade man att länsbiblioteket skulle erbjuda, osv. Under våren startade projektledaren och mediekonsulenten en "turné" till länets bibliotek för att diskutera nättjänster. Den fortsatte under hösten och avslutades under februari 2004. Under denna period besökte vi länets alla 15 kommuner. Vid dessa möten har vi tagit upp olika frågor som rör nättjänster, bl a: har man publika datorer, tar man betalt för dess användning, hur marknadsför man nättjänster, vilka databaser har man, vilken kompetens finns för att använda databaserna?

Våren 2004 anordnade länsbiblioteket en databasdag, där vi bjudit in representanter från några databasleverantörer.

Länsbiblioteket har också initierat informationssökningskurser. Företaget IT-pedagogerna har hållit ett antal kurser i länet under 2002 och 2003.

Inför turnén som projektledaren och mediekonsulten genomförde under 2003/2004 gjordes en inventering av bibliotekens nättjänster och i förekommande fall även de övriga förvaltningarnas inom kommunen.

Kompetensutveckling

Inom projektet har vi haft gemensamma utbildningar för alla länets kommunbibliotek där alla typer av personalkategorier deltagit. (Några av deltagarna har arbetat på gymnasiebibliotek). Under 2004 gav vi två omgångar av kursen "Bibliotekspedagogik", totalt har 75 personer deltagit.

I januari 2005 ordnade vi en workshop med temat "Det goda värdskapet". Vi arrangerade den vid två olika datum så att så många som möjligt skulle kunna delta, antalet deltagare blev 43.

Senare under 2005 följde vi upp ”Det goda värdskapet” med att anordna pedagogiska bord på kommunbiblioteken. Vi använde oss av den pedagogiska kortleken som Svensk biblioteksförning tagit fram. Biblioteken har själva fått välja en frågeställning utifrån några som vi valt ut ur kortleken. Vi har varit två personer från länsbibliotek med på dessa samtal.

Vårterminen 2005 deltog projektledaren i en 5-poängskurs som Högskolan i Jönköping gav – Lärcentrautveckling. Utbildningen gavs helt på distans och i Falun bildade vi en egen studiegrupp på fem personer med deltagare från Vägledningscentrum, Falu stadsbibliotek och Länsbiblioteket.

Användarundersökning

I projektet har funnits en önskan att inventera de studerandes behov av biblioteksservice. Under hösten 2003 tog vi fram en gemensam enkät för deltagande biblioteken. Varje bibliotek hade också möjligheten att göra en tilläggsenkät och detta utnyttjade alla biblioteken.

Trots att underlaget till enkäten diskuterades, testades och ändrades visade det sig att den inte var lätt att fylla i för alla, t ex för SFI-studerande. Svarsprocenten var inte heller tillfredsställande men kommunbiblioteken har tagit svaren för de är, åsikter från några av bibliotekets besökare och icke-besökare.

4. Borlänge

Utgångsläge 2002

Borlänge kommun har en väl utvecklad infrastruktur för vuxnas lärande. Lärtorget har ca 2000 kvm handikappanpassad yta mitt i Borlänge centrum.

- Vägledningscentrum med oberoende studievägledare och uppsökare
- Direkten – individuella studier med datorstöd och handledning
- Studieverkstad med stöd för studerande
- Läs- och skrivcentrum
- Lärcentrum med uppdragsutbildning
- Distansklassrum
- IT-pedagogiskt centrum
- Föreläsningssal

I ansökan till statsbidrag för utveckling av vuxnas lärande sökte kommunen 1 693 520. Biblioteket nämndes endast som samarbetspartner där bl a bibliotekets publika datorer skulle användas för de studerande, trots att bibliotekschefen påpekat bibliotekets behov.

Kulturenheten har vid ett flertal tillfällen påtalat behovet av förstärkning av biblioteksresurserna för att biblioteket ska kunna ge bra service åt de vuxenstuderande.

1999 fick biblioteket gehör för sina krav och i april öppnade Öppen skola, efter förebild från Lindsberg och Örebro, i utökade lokaler inne på huvudbiblioteket. Öppen skola var en kravlös skola utan kurser, som vänder sig till vuxna personer med kort skolgång. Två handledare anställdes på halvtid. En av handledarna var utbildad bibliotekarie och arbetade halvtid på biblioteket och halvtid på Öppen skola. Det fungerade utmärkt. Handledarna tog hand om ovana vuxenstuderande inne på biblioteket och lotsade dem fram till lämpligt studiematerial. Efter ett år slutade båda handledarna och de nya som anställdes var lärare. De höll sig inne i sina lokaler och samarbetet med biblioteket upphörde i stort sett helt. När skolledningen ville flytta Öppen skola till Lärcentrums lokaler såg därför biblioteksledningen ingen anledning att protestera.

Vad ville Borlänge satsa på i projektet?

Vi ville fortsätta att arbeta mot vuxenutbildningens ledningsgrupp för att de ska gå från att berömma bibliotekets arbete till att inse att det krävs resurser för att upprätthålla standarden. Vi ville också utnyttja möjligheterna det ger att huvudbibliotek, Lärcentrum och Lernia alla är placerade i Borlänge centrum.

Vad har hänt under projektet?

Antalet vuxenstuderande som besöker biblioteket är fortfarande högt, inte minst beträffande invandrare. Vuxenutbildningen inom kommunen har under tiden drabbats av stora nedskärningar, ett stort antal tjänster har dragits in och resurserna har drastiskt minskat. Från och med 2004 har även biblioteket drabbats av nedskärningar genom att bl a en bibliotekarietjänst har satts vakant.

Under våren 2003 anordnade Folkbildningsrådet en seminarieriserie "Folkbildning, påverkan och delaktighet – med IT som pedagogiskt verktyg". I Dalarna arrangerades seminariet på Fornby folkhögskola utanför Borlänge. Programmet bestod av en gemensam del på förmiddagen och på eftermiddagen gavs möjlighet att välja bland fyra olika workshops. Länsbibliotek Dalarna stod tillsammans med Borlänge bibliotek för en workshop – "Lärmiljöer, informationskompetens och källkritik.

Borlänges användarenkät hade en tilläggsdel där man ville ta reda på hur de studerande upplevde bibliotekslokalerna. Enkätresultaten har diskuterats gruppvis bland personalen. Utifrån svaren har man bl a ändrat på skyltningen i biblioteket för att underlätta för besökarna. Man har också skickat sammanställningen av enkäten till kulturnämnden.

Borlänge bibliotek har också som en del i projektet under 2003 gjort en inventering av vilka utbildningsanordnare som finns inom kommunen.

Under projekttiden har vi bjudit in till olika möten med utbildningsanordnarna i Borlänge kommun. Vi började med att träffa en representant för vuxenutbildningen i Borlänge kommun. Hon gav oss en presentation över hur vuxenutbildningen var organiserad och även namn på personer som kunde vara nyttiga att träffa i projektet. I februari 2003 bjöd vi in nyckelpersoner inom vuxenutbildningen till ett möte. Ingen av de kallade kom men däremot en lärare från en skola (KomVux) som hade som uppgift att 1 t/vecka förestå det s k skolbiblioteket. S k därför att böckerna hade hon på eget bevåg samlat in på frivillig väg och urvalet var därför begränsat.

Under projektets gång har biblioteket fått en ny chef, och därmed en ny kontaktperson. Vid chefsbytet drogs PR-bibliotekarietjänsten in. På att tjänsten ej återbesattes deltog biblioteket ej aktivt under projektets tredje år.

Intervju

Vilka syften hade projektet på Borlänge bibliotek?

Vi ville få ekonomiskt stöd från KomVux för att vi visade biblioteket för deras studerande. Naturligtvis ville vi också fördjupa kontakterna med vuxenutbildningen.

Erbjuda kompetensutveckling till personalen (innan projektet startades hade vi ingen uppfattning om hur mycket och vilken utbildning som skulle ges, och därför var detta syfte inte så uttalat i början).

Länsbibliotek Dalarna började under 2003 att arbeta med att ta fram en samsökningskatalog för Dalarna (Dalsök). Detta gjordes utifrån ett önskemål från kommunbiblioteken i länet att kunna söka i varandras bibliotekskataloger på nätet. Under projektets gång var detta en fråga som vi var intresserade av. Dalsök togs i drift våren 2005.

Vilka målgrupper ville ni nå?

KomVux, alla studerande (distanstuderande, högskolestuderande, vuxenstuderande), bibliotekspersonalen (alla personalkategorier).

Uppnådde ni syftena med projektet?

Ja. Idag finns det en studiebibliotekarie på biblioteket, 10 timmar per vecka. Utifrån enkäten som gjordes inom projektet fick vi fram att de som vuxenstuderade inte hade någon annanstans att gå än till folkbiblioteket för att få hjälp och stöd.

I ”Årsredovisning 2004” skrev bibliotekschefen följande:

”Inom det Kulturrådsstödda projektet Folkbibliotek och vuxnas lärande har biblioteket genomfört en enkät där vuxenstuderandes utnyttjande av biblioteket kartlades. Enkäten fångade också in synpunkter på biblioteket som studiemiljö och förslag till förbättringar. Enkäten visar att de tillfrågade i stort sett är nöjda med biblioteket och dess personal. De positiva kommentarerna rörde framförallt bra studieplatser, lugn och ro samt bra tillgång till media. I förslagen till förbättringar önskas ännu fler studieplatser, mer lugn och ro samt fler och bättre datorer. Något som leder till eftertanke är att nästan 70 % av de svarande studerar på grundläggande eller gymnasial nivå och att 70 % av de svarande inte använder något annat bibliotek för sina studier. En rimlig slutsats av detta är att de i bibliotekslagen stipulerade skolbiblioteken inte är tillräckligt utbyggda i Borlänge.”

Detta citerades senare i en av lokaltidningarna. Nämnden för arbetsmarknad och vuxnas lärande reagerade på denna artikel och tillsatte ett projekt. Projektet innebar att ge medel för personal, 10 timmar/vecka i 8 månader under 2005. Tyvärr blev beslutet skjutet på och den person som började arbeta som studiebibliotekarie kom inte igång förrän den 7 juni 2005. Projektet tog slut 31/12 2005 även fast inte medel för 8 månader har gått åt. I och med att det är svårt att rekrytera någon som bara jobbar 10 timmar/vecka har en befintlig person/tjänst (75%) fått även dessa timmar. Projektet har haft en ledningsgrupp där rektor för KomVux, bibliotekschefen, studiebibliotekarien samt två lärare ingått.

Samarbetet med KomVux har utökats och underlättats av att kulturförvaltningen och vuxenutbildningen lades på samma kansli under projekttiden. Detta innebar att utredare och utvecklare av vuxenutbildningen fanns inom samma organisation. Detta upplevdes positivt och innebar lättare att ta kontakt.

Under 2005 har man haft en person som extra resurs på biblioteket, en kvinna som har förlagt sin Lernia-praktik (26 veckor) på biblioteket. Hon har haft egna informationstillfällen för studerande hos Lernia samt även tillsammans med studiebibliotekarien för elever på SFI. Man upplever att hon har varit och är en god förebild för andra vuxenstuderande. Bra exempel på att man kan utbilda sig i Sverige och få en arbetsplats där språket är en central färdighet. Hon är kurd och talar både kurdiska och arabiska och har även tolkat. Under sista halvåret 2005 har hennes anställning varit av typen "Allmänt anställningsstöd". Man har noterat hur information tas emot olika av människor med annat modersmål än svenska.

Man har under det senaste året börjat fundera på att tillsammans med KomVux söka pengar för något EU-projekt (inom Grundtvig).

Nådde ni målgruppen?

Ja, till slut.

Beskriv hur ni arbetar för att projektet kan/ska inlemmas i ordinarie verksamhet

Utvecklingen av en studiebibliotekarietjänst och utökat samarbete med Komvux.

I projektet har kompetensutveckling erbjudits. Kan interna och externa utbildningsinsatser för bibliotekspersonal medverka till varaktiga förändringar i bibliotekets bemötande av och service till vuxenstuderande?

Ja, men utbildning bör återkomma.

Vi skulle vilja att kompetensutveckling leder till en inre tillfredsställelse över det vardagliga arbetet. T ex positiv feedback från besökarna.

Kompetensutvecklingen har lett till utökat samarbete mellan arbetsgrupperna på biblioteket. Sammanhållningen och stämningen har alltid varit bra men genom att alla personalgrupper deltog i t ex utbildningen i bibliotekspedagogik har det skapats en större förståelse för vissa frågor. Låntagarna möter alla kategorier av personal på biblioteket och då är det viktigt med en gemensam kultur och policy.

Vad var bra i projektet?

Utbildningarna, Dalsök, användarenkäten och att vuxnas lärande blev en naturlig del i verksamheten.

Vad kan göras bättre?

Vi saknade att projektledaren inte hade varit ute och jobbat på biblioteket. Detta stod tydligt och klart i ansökan till KUR och det hade vi sett fram emot. Vår vision var att projektledaren skulle ha varit ett halvår på varje bibliotek. Under denna intervju kom vi att reflektera över vilken nytta detta egentligen skulle ha varit. Vi inser att det hade varit svårt att genomföra praktiskt. Text att jobba ute på ett bibliotek samtidigt som projektledaren skulle organisera kursen i bibliotekspedagogik. Vilken roll skulle då projektledaren ha haft ute på biblioteket? Att fungera som ett bollplank, förmedlande länken, delta i arbetet (men på ett teoretiskt plan). Kanske inte på heltid, men ändå bli en i gänget på biblioteket. Vi tror att man borde ha haft mest hjälp av projektledaren på detta sättet i början av projektet. Om alla bibliotek resonerade likadant, hur skulle vi ha löst det? Arbetsplatsförlagd tid uppfattades som centralt i projektet och vi var besvikna initialt att det inte blev så.

Större tydlighet från början. Vem gör vad och när, hur?

5. Falun

Utgångsläge 2002

Hösten 2000 påbörjades diskussioner om en ombyggnad av stadsbiblioteket i Falun. Före stadsbibliotekarien i Malmö, Sven Nilsson inbjöds hösten 2001 att som konsult tillsammans med personalen ta fram ett scenario för ett framtida huvudbibliotek i Falun. I sin rapport "Falun huvudbibliotek: ett steg mot framtiden" skriver Sven Nilsson bl a "I den konkurrensmiljö som också kommunerna verkar i blir kombinationen av humankapital, socialt kapital och kunskapsutveckling den kanske strategiskt viktigaste nyckelfaktorn för positiv utveckling. När lärande inte längre är koncentrerad till en period i livet och till särskilda institutioner, får öppna kunskapsmiljöer som bibliotek och biblioteksnätverk ökad betydelse." Mot bakgrund av dessa ord är det naturligt att Sven Nilsson föreslår att biblioteket profilerar sig som kommunens kunskapscentrum med entréplanet som "kunskapslandskap med samlingar", studieplatser, informationspunkt, rikligt med IKT-resurser och eventuellt ett lärcentrum."

Stadsbiblioteket deltog i den ansökan kommunen lagt in till Skolverket om bidrag till infrastrukturella investeringar för utveckling av vuxnas lärande. För stadsbibliotekets del handlade det om bidrag på 400 000 till datorer och dataarbetsplatser (av totalt 1 905 863 kr).

Sedan tidigare hade en diskussion förts i kommunen om ett bibliotek för studerande inom KomVux och Kunskapslyftet. Enligt ett förslag skulle stadsbiblioteket fylla funktionen som bibliotek för samtliga vuxenstuderande, även för den utbildning som kommunen upphandlar från privata utbildningsanordnare. De fortsatta diskussionerna som kom till stånd i samband med senare utveckling innebar att en tjänst som KomVux- utbildningsbibliotekarie sannolikt skulle kunna förverkligas.

Falu stadsbibliotek var tillsammans med Norrtälje, Örnsköldsvik och Håbo bibliotek redan engagerade i ett kompetensutvecklingsprojekt (Med fokus på användaren) när VUX-projektet startade. Personalen (bibliotekarier, assistenter och filialföreståndare) läste litteratur, deltog i diskussioner i konferenssystemet Lotus Notes och genomförde ett antal videokonferenser tillsammans med de andra deltagande biblioteken. Projektet var uppdelat i fyra olika faser: Barn/Grundskola, Gymnasium/Projektarbete, Komvux/Vuxnas lärande och Högskola/Distansstudier.

Vad ville Falun satsa på i projektet?

Inför det "Nya Stadsbiblioteket" (som då beräknades stå färdigt under 2003) fanns behov av att ytterligare förstärka och utveckla bibliotekspersonalens kompetens vad gällde pedagogik och IT. Större förståelse för och kunskap om det flexibla lärandet och om det livslånga lärandet behövde skapas. Kontakter med KomVux, Högskolan Dalarna och studieförbunden borde utvecklas så att de vuxenstuderande i Falun skulle få bästa möjliga biblioteksstöd i sina studier.

Vad har hänt under projektet?

Ombyggnaden av Falu stadsbibliotek kom till stora delar ej att bli enligt Sven Nilssons förslag. Orsakerna till detta är flera och kommer inte att tas upp här. Vad ombyggnaden konkret har resulterat i hittills är bl a:

- fler studieplatser samt studierum
- olika typer av studieplatser för att tillgodose olika människors lärtilar
- fler datorer för informationssökning (i anslutning till informationsdiskarna)
- fler informationsdiskar - vuxen skön, vuxen fack och barn (tidigare fanns endast en informationsdisk bemannad av två bibliotekarier, de nya bemannas av en bibliotekarie)

En studiebibliotekarie har anställts av vuxenutbildningen (våren 2004) för att vara länken mellan bibliotekets personal, vuxenstuderande och de olika utbildningsarrangörerna. Tjänsten är placerad på stadsbiblioteket men betalas av FCU/näringslivskontoret. Bakgrunden till detta är att Falu kommuns vuxenutbildning har upphandlat större delen av den gymnasiala utbildningen. Det här var ett politiskt beslut som man har delegerat till näringslivskontoret genom Falu centrum för vuxenutbildning (FCU).

Som en del av vuxenutbildningen i Falu kommun har det skapats en studiearena för flexibelt lärande, i stadsbibliotekets lokaler. Detta är resultatet av ett samarbete mellan vuxenutbildning och stadsbibliotekets personal. Denna studiearena skall erbjudas främst till de distansstuderande och upphandlade utbildningsaktörer i Falu kommun. Arbetet drivs som ett projekt mellan FCU och Falu stadsbibliotek. I projektgruppen ingår personer från FCU, stadsbiblioteket, tre av utbildningsanordnarna i kommunen samt Högskolan Dalarnas IKT-lab.

Studiearenan ska vara ett nav för distansstudier i Falu kommun. Studiearenan ska sammanföra olika delar av de tre M:en (Mötesplats, Mäklare och Motor) på en plats. Studiearenan ska vara en mötesplats för modern utbildning och folkbildning i Falun med tekniskt, pedagogiskt och personligt stöd. Flera grupprum finns med möjlighet till telebildkonferenser för de distansstuderande.

Under våren 2005 deltog fem personer i CFL:s kurs Lärcentrautveckling, 5 p, vid Högskolan i Jönköping på distans. Tre från Falu stadsbibliotek, en från FCU och projektledaren. Som en del i kursen utarbetades det en handlingsplan för Studiearenan av studiebibliotekarien.

En noggrann inventering av utbildningsanordnarna gjordes under hösten 2003. Under projektets gång har ett tätare samarbete påbörjats. T ex har studiebibliotekarien regelbundna personliga kontakter med några av lärarna. Alla utbildningsanordnare har varit på studiebesök på biblioteket och Studiearenan.

Användarenkäten delades ut under hösten 2003. Fast stadsbiblioteket hade påbörjat sin ombyggnad tyckte man att det var viktigt att ta in synpunkter från användarna, speciellt om studiemiljön. Under våren 2004 slutade kontaktpersonen för projektet och studiebibliotekarien anställdes. Sammanställningen av enkäten gjordes av länsbiblioteket, men själva bearbetningen av svaren har inte gjorts. Orsaken till detta är flera. Det har framkommit vid samtal att arbetet med enkäten inte varit förankrat hos hela personalen och därför tungarbetat. Studiebibliotekarien upplevde också att arbetet med enkäten inte varit ett prioriterat område.

Under 2005 satsade stadsbiblioteket stort i kampanjen ”1000 vägar till kunskap”. Då skedde även den officiella invigningen av Studiearenan.

Personal från stadsbibliotek, filialer och gymnasiebibliotek har deltagit i kursen i bibliotekspedagogik och workshopen om Det goda värdskapet.

Intervju

Vilka syften hade projektet på Faluns bibliotek?

- Höja bibliotekspersonalens kompetens.
- Utveckla samarbetet med utbildningsanordnare

Vilka målgrupper ville ni nå?

- Utbildningsanordnarna
- Studieförbunden
- Personalen

Uppnådde ni syftena med projektet?

Ja, men det går alltid att bli bättre.

Nådde ni målgruppen?

Ja.

Beskriv hur ni arbetar för att projektet kan/ska inlemmas i ordinarie verksamhet

Falu stadsbibliotek har planerat för en omorganisation. Den kommer bli att innebära att vi arbetar i team och målgruppsrelaterat. De nya teamen föreslås bli barn/unga, vuxna, media/IT och filialer. Tidigare har vi arbetat på ett sätt där mediet varit i fokus, nu vill vi istället arbeta med målgrupper.

Fortsätta att arbeta med kompetensutveckling som rör målgruppen vuxenstuderande.

I projektet har kompetensutveckling erbjudits. Kan interna och externa utbildningsinsatser för bibliotekspersonal medverka till varaktiga förändringar i bibliotekets bemötande av och service till vuxenstuderande?

Ja. Hos oss har vi märkt att samarbetet mellan bibliotekarier och börjat förändrats. I och med ombyggnaden av biblioteket och förändringen av bemanningen av informationsdiskarna, arbetar nu de två personalgrupperna mer ihop. Tidigare bemannades vissa diskar av bibliotekarier och vissa av assistenter. Arbetsuppgifter som innan bara gjorts av en personalkategori fördelas nu på flera. T ex bokningsprogrammet Karma som enbart assistenter ansvarat för tidigare. Det här tror vi kommer att ge ringar på vattnet. Dvs att även andra arbetsuppgifter kommer att delas av olika personalgrupper.

Vi har sett en ökad säkerhet hos bibliotekspersonalen, både när det gäller teknisk hantering och ämneskunskaper. T ex hantering av databaser, praktiskt kunnande om datorer. Individer är olika och självklart märks det även för intresset att arbeta med databaser. Men en effekt av kompetensutveckling, även om den inte är ämnesrelaterad, är att ju mer man kan desto mer har man att välja utav när man skall förmedla kunskap till användarna. Detta ökar självkänslan.

Inom vårt arbete med Fråga biblioteket kompetensutvecklar vi oss genom att välja ut intressanta frågor som kommit in under vår jourtid. Vi samlar den personal som arbetar med att besvara frågor och diskuterar lösningar och hanteringen av frågorna.

Inom projektet har vi fått kunskap om bemötande och handledning. Förhoppningsvis har detta gett effekt, men de som är bästa lämpade att svara är våra användare och inte vi själva.

Distansstuderande är imponerade och nöjda med studiearenan samt studiebibliotekarien. Att kunna låna och boka datorer, headset och studierum. Detta är vad några användare själva sagt till personalen. Det är de praktiska arrangemangen man berömmar. Att man kan låna bärbara datorer till det trådlösa nätverket, att man kan boka en studielokal mm. Hittills har vi mest arbetat med att få tekniken att fungera för de distansstuderande. Det är också mest hjälp med tekniken som de efterfrågar, inte så mycket handledning.

Vad var bra i projektet?

Kursen i bibliotekspedagogik var bra, samt att länsbiblioteket kommer att dra igång ett nätverk för personal som jobbar med vuxnas lärande. Projektet upplevdes som konkret.

Lärcentrautvecklingskursen och studieresan för att se hur andra bibliotek samarbetade med lärcentra.

Vad kan bli bättre?

Vi anser att vi har haft brist på tid, och vi hade önskat en större tydlighet och avgränsning för oss på stadsbiblioteket. En större tydlighet om ansvar för olika delar i projektet. Studiebibliotekarien tog över som kontaktperson för projektet i och med att den tidigare kontaktpersonen slutade. Tjänsten betalas (som nämnts tidigare) av FCU/näringslivskontoret men är till 100% förlagd till stadsbiblioteket, ej hos utbildningsanordnarna. Detta har både positiv och negativ påverkan på arbetet. Studiebibliotekarien blir involverad i det dagliga arbetet på stadsbiblioteket, vilket upplevs som positivt. Men det innebär också att en gränsdragning hela tiden måste ske mellan de olika intressenterna.

Projektet borde ha varit prioriterat från chefsnivå under en tidsbegränsad period.

Det nätverk som håller på att bildas för personal som jobbar med vuxnas lärande borde ha kommit till stånd tidigare.

6. Leksand

Utgångsläge 2002

För Leksands kommun hade det stora antalet människor som satsar på eftergymnasial utbildning ökat de senaste åren på ett markant sätt. Antalet studerande inom den kommunala vuxenutbildningen hade nära nog dubblats, och utvecklingen har fortsatt med en kraftig ökning av distansstuderande.

Utbildningsanordnarna i Leksand bedriver en mångfacetterad undervisning med ibland mycket smal utbildning som t ex violinbyggare och pianotekniker.

Sedan i slutet av 90-talet har kommunen via medel till kunskapslyftet satsat på Infotekets verksamhet med placering i huvudbiblioteket, där en heltidspersonal arbetat med vägledningsfrågor för kommuninvånarna. Verksamheten har varit mycket lyckad tillsammans med grundläggande tjänster (litteraturvägledning).

Tillsammans med samhällsinformation, internet, anslagstavlan för kommunal information, utställningar, "onsdagskvällar i kulturhuset" lever biblioteket väl upp som kommunens informationscentrum.

Biblioteket är förankrat i olika utbildningsgrupper i kommunen genom att man är representerad i Kompetensrådet, Bildningsgruppen och Ledningsgruppen.

Vad ville Leksand satsa på i projektet?

- användarundervisning
- ökad internetsökning
- databassökning
- studieplatser
- handledningsstöd
- kurslitteratur

Vad har hänt under projektet?

I februari 2003 inbjöd Skolverket och Leksands kommun till en dag om ”Riksdagens beslut om vuxnas lärande i kommunerna”. Inbjudan riktade sig till:

- vuxenutbildningen
- socialtjänsten
- kommunens arbetsmarknadsenhet eller motsvarande
- invandrar- och flyktingmottagning
- kommunens näringslivskontor eller motsvarande
- biblioteket
- fackliga representanter
- handikappförbundens samarbetsorgan
- arbetsförmedlingen
- försäkringskassan

Utifrån den här dagen bildades ”Möjlighetsgruppen”. Den bestod av deltagare från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, yrkesvägledare, arbetsmarknadsenheten, biblioteket mm. Möjlighetsgruppen upplöstes dock i slutet av 2004. Det visade sig vara svårt för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att vara flexibla i arbetet med vuxna i lärande. De är hårt styrda av sina regelverk.

Kompetensrådet finns dock kvar. Där finns representanter från näringslivet, utbildningsförvaltningen, folkhögskolorna, studieförbunden, kulturförvaltningen och kommunalrådet i Leksands kommun. Man träffas 2 ggr/år.

Kompetensrådet gav under 2005 ett uppdrag till Lärcentrum, Campus Leksand och folkhögskolorna att tillsammans med kommunen titta på förutsättningar för att inrätta en tjänst som studiebibliotekarie på Leksands bibliotek (3-årsprojekt). Man bildade en grupp som skulle arbeta för att få till en tjänst som studiebibliotekarie. De fick en uppgift – gå och fråga lärare samt elever vad är det som saknas på biblioteket/vid kontakten med biblioteket. Resultatet blev att man ville ha en kontaktperson att vända sig till.

Kostnad skulle bli 500 000 kronor. Intentionen var att bygga upp en struktur för att ta hand om vuxna i lärande. Ärendet har varit uppe för beslut 2005, men i och med att kommunen hårdsparas under 2006 fanns det inga möjligheter att påbörja projektet. Man kommer att ta upp ärendet igen inför år 2007.

Från Leksands bibliotek deltog hela personalgruppen i den första av kurserna i bibliotekspedagogik. Man ansåg det vara viktigt att alla – från vaktmästare till 1:e bibliotekarie – deltog i samma utbildning. Denna kurs gav alla möjlighet att diskutera med andra biblioteks personal och dela sina erfarenheter.

I april 2005 ordnade personal från länsbiblioteket ett pedagogiskt bord i Leksand. Temat var ”Bemötande”. Synen och bemötandet av vuxenstuderande behövde diskuteras och belysas.

Inför en ev ombyggnad av biblioteket 2008 har man gjort en studieresa till Norrtälje bibliotek. Man tycker sig också ha fått idéer från projektet när det gäller lär- och studiemiljöer.

Under projekttiden har biblioteket fått en annan organisatorisk tillhörighet. När projektet startade hörde man till bildningsnämnden, fr o m 1 mars 2004 finns man under kultur- och fritidsförvaltningen.

Man upplever att man har haft praktiska svårigheter under projektets gång. Olika former av besparingar har gjort att man har haft svårt att hinna med externa praktiska göromål. Arbetsbördan för 1:e bibliotekarien har också tidvis varit större då vikarien för kontaktpersonen för projektet inte har tagit del i projektarbetet.

Användarenkäten är sammanställd men inte bearbetad. Man har upplevt en stor tidsbrist, och därför inte arbetat med resultatet av enkäten.

Vilka syften hade projektet på Leksands bibliotek?

- Kompetensutveckling
- En tjänst som studiebibliotekarie
- Fördjupad dialog med Campus Leksand

Intervju

Vilka målgrupper ville ni nå?

Beslutsfattare, nyckelpersoner, rektorer.

Uppnåddes syftena med projektet?

Ja, kompetensutvecklingen uppskattades av personalen. Arbete pågår för att förverkliga en tjänst som studiebibliotekarie. Kontakterna med Campus Leksand, Lärcentrum samt de tre folkhögskolorna och dess nyckelpersoner har blivit tätare. Naturligtvis är det bl a arbetet med projektet Studiebibliotekarien som gjort att vi arbetar mer tillsammans.

Nådde ni målgrupperna?

Ja, nyckelpersonerna.

Beskriv hur ni arbetar för att projektet kan/ska inlemmas i ordinarie verksamhet

Genom att arbeta för att få inrätta en tjänst som studiebibliotekarie.

I projektet har kompetensutveckling erbjudits. Kan interna och externa utbildningsinsatser för bibliotekspersonal medverka till varaktiga förändringar i bibliotekets bemötande av och service till vuxenstuderande?

Idag märker vi en annan inställning till låntagarna från personalens sida. Från att vuxenstuderande har setts som en ganska krävande grupp, har vi fått en större förståelse för deras situation och studier. Alla upplevde det som spännande att få lära sig om olika människors lärtillfällen, och vad detta kan innebära för oss som arbetar på bibliotek.

Vad var bra i projektet?

Det upplevdes positivt med ett brett projekt. Möjlighetsgruppen blev ett kontaktnät som man utnyttjade. Bibliotekspedagogiken var innehållsrik – samtalen, diskussionerna, bra med blandade grupper från olika bibliotek och personalkategorier. Projektarbetsgruppen upplevdes som bra. Bra kontakt med föreläsarna. Man har använt sig av Helena Jannert bl a i kompetensrådet.

Vad kan bli bättre?

Arbetet med enkäten borde ha gjorts på något annat sätt, den var svår att bearbeta och tog mycket tid i anspråk.

Själva har de endast gjort småenkäter – senast inför ombyggnationen som handlar mycket om studier.

7. Malung

Utgångsläge 2002

Biblioteket hade sedan augusti 2001 deltagit i ett annat projekt med samma målgrupp, ”Biblioteket som studieverkstad”. Totalt medverkade 18 bibliotek i Sverige och Malungs kommunbibliotek var det enda från Dalarna.

Projektet inriktade sig på distansstuderande inom folkhögskolor och studieförbund. De bibliotek som ingick i projektet skulle ställa upp med en lokal handledare och även tillhandahålla någon form av studieverkstad eller studiehörna för de studerande. Handledaren i projektet var en bibliotekarie som har tjänst både på folkbiblioteket och folkhögskolebiblioteket.

Den första fasen av projektet, under hösten 2001, ägnades åt att sprida information i Malung för att väcka intresse för studieformen och de kurser som erbjöds. Handledaren genomgick också en handledarutbildning. En viktig del av informationen har gått ut på att klargöra bibliotekets roll i denna typ av undervisning som resurs för de distansstuderande och viktig förbindelselänk mellan kursdeltagare och kursledare men samtidigt klart åtskild från respektive utbildningsanordnares roll. Det var med andra ord inte frågan om att biblioteket skulle ge sig in på marknaden som anordnare av kurser. Detta var viktigt att betona för att undvika uppkomsten av misstänksamhet och revirtänkande från lokala utbildningsanordnare som vid ett eventuellt missförstånd av bibliotekets roll skulle kunna se sin position hotad av en ny konkurrent. Genom att man tog tag i denna fråga så tidigt och konsekvent undvek man denna fallgrop och relationerna mellan bibliotek och lokala utbildningsanordnare kunde förbli goda och stabila.

Vad vill Malung satsa på i projektet?

Vid en av de första träffarna vi hade i projektet framkom det att Malungs kommunbibliotek skulle vilja:

- göra en enkätundersökning riktad mot vuxenstuderande
- ta kontakt med lärare och elever
- föra en diskussion med lärcentrum om ev. överföring av medel till biblioteket för inköp av kurslitteratur.

Vad har hänt under projektet?

Projektet har lett till att medieförsörjningen har kommit alltmer i fokus. Man har också börjat avsätta en del av medieanslaget för inköp av kurslitteratur och under 2003 fick man även bidrag från lärcentrum för inköp av litteratur.

Kontakterna med Folkhögskolan har av tradition varit goda i Malung. Viss samordning av medieinköp har gjorts, och görs, genom att Folkhögskolan på ett generöst sätt ställt stora delar av sin sina samlingar till allmänhetens förfogande. Arbetet med kartläggningen av vuxenutbildningen har stärkt kontakterna med övriga vuxenutbildare och intressenter. Man har dock inte påbörjat något formaliserat samarbete med vuxenutbildningen. Det är ett litet samhälle och man träffas ändå. Hittills har man gjort studiebesök på varandras arbetsplatser.

Användarenkäten delades ut hösten 2003 och har sammanställts. De goda kontakterna mellan kommunbiblioteket och Folkhögskolan märktes tydligt framförallt på två sätt. För det första besvarade hela 90 % av Folkhögskolans kursdeltagare ovan nämnda enkät och för det andra framgick det mycket tydligt att man på Folkhögskolan var betydligt mer medvetna om de möjligheter och resurser som Malungs kommunbibliotek kunde erbjuda gruppen vuxenstuderande.

Under hösten 2004 ordnade länsbiblioteket ett pedagogiskt bord med temat ”Servicegaranti på bibliotek”.

Intervju

Vilka syften hade projektet på Malungs bibliotek?

Att lägga grunden för bibliotekets aktiva medverkan och centrala placering i ett samhälle statt i snabb utveckling där lärandet allt mer övergått till att vara livslångt.

Vilka målgrupper ville ni nå?

Alla typer av vuxenstuderande i Malung med omnejd. Mao, alla vuxna som bedriver någon form av studier inom ramen för det livslånga lärandet.

Uppnådde ni syftena med projektet?

Det beror på vilken ambitionsnivå man har. Om målet är den högsta ambitionsnivån dvs att nå ut till precis alla typer av vuxenstuderande och vid projekttidens slut ha gjort biblioteket till ett informationscentrum för varje person som bedriver någon form av studier är svaret att vi inte nått målet helt och hållet, alltså NEJ.

Är målet mer realistiskt satt dvs att lägga en god grund och starta processen för att göra biblioteket till ett centrum för kunskapsinhämtning inom ramen för det livslånga lärandet är svaret JA.

Nådde ni målgruppen?

JA – Vuxenstuderande på universitet och högskola, i synnerhet de som är inskrivna vid Lärcentrum i Malung.

JA – Distansstuderande (i stor utsträckning samma pers. som ovan).

JA – Studerande vid Malungs folkhögskola.

DELVIS – Studieförbunden. En grund finns för att få fördjupade kontakter med vissa av studieförbunden, i synnerhet ABF medan andra i dagsläget inte är lika intresserade.

NEJ – Invandrare. Här behövs mycket mer tid och kraft och en mängd samverkande krafter för att nå ut till denna viktiga grupp på ett bra sätt. I detta fall måste också vägas in svårigheter med språk och kommunikation. Dock – genom fortsatt goda kontakter med Lärcentrum och Folkhögskolan finns förutsättningar för att med tiden allt bättre nå ut även till denna grupp.

Beskriv hur ni arbetar för att projektet kan/ska inlemmas i ordinarie verksamhet?

Fortbildning av personal när det gäller sökvägar och sökkällor för kunskapsinhämtning med tonvikt lagd på vuxnas lärande.

Upprätthållande och vidareutveckling av kontakter med vuxenstuderande och representanter för olika former av vuxenutbildning inklusive Högskolan Dalarna.

Förstärkning och vidareutveckling av förhållandet fjärrlåneansökan – inköp.

Förbättringar och förändringar av bibliotekets webbsidor och katalog. Ökad användarvänlighet för gemene man. Speciella anordningar, kontinuerligt uppdaterade och förändrade, för att öka användbarheten hos vuxenstuderande (ex. div länkar, litteraturlistor, nyhetsbevakning etc.)

Kontinuerlig uppföljning av diverse nättjänster och vid behov utbildning av personal i användningen av dessa.

I projektet har kompetensutveckling erbjudits. Kan interna och externa utbildningsinsatser för bibliotekspersonal medverka till varaktiga förändringar i bibliotekets bemötande av och service till vuxenstuderande?

Ja, absolut!

Det märks genom att många av våra besökare använder sig av våra tjänster, och användningen ökar.

Det var också bra att olika personalgrupper gick tillsammans på kursen i bibliotekspedagogik, även gymnasiebibliotekarien deltog. Dels fick alla en gemensam kunskapsgrund att stå på, dels har erfarenhetsutbytet mellan personal från olika kommuner gett effekt. Vi tycker att vi har fått ett utökat kontaktnät.

Vad var bra i projektet?

Målsättningen: Att biblioteket skall vara till för alla sorters vuxenstuderande och inte någon speciellt utvald grupp.

Fortbildningskurserna var: Mycket bra! De gav värdefulla impulser, nya infallsvinklar och inte minst byggdes samtidigt ett bra kontaktnät upp mellan biblioteksanställda i Dalarnas län. Detta har förstärkt och kommer ytterligare att stärka samhörigheten och samarbetsmöjligheterna mellan biblioteken i vårt län.

I Malungs specifika fall måste också sägas att ansvarig bibliotekaries arbete som fjärrlåneansvarig och ansvarig för kurslitteraturinköp har förstärkt möjligheterna att bygga upp (bra) kontakter med vuxenstuderande i Malung med omnejd.

Genom att ge studerande så god service som möjligt läggs förhoppningsvis grunden för solida och förtroendefulla kontakter även framledes.

Ytterligare en styrka är att ansvarig bibliotekaries täta kontakter med Malungs folkhögskola (genom 25% tjug på denna skolas bibliotek) har givit Malung en unik kontakt med en mycket speciell form av vuxenutbildning som de andra projektkommunerna i stor utsträckning saknar.

Användarenkäten gav betydelsefulla och ack så viktiga insikter i det gamla talesättet: ”Som man frågar får man svar”. Konstruktion och bearbetning har givit värdefulla insikter för framtida användarundersökningar (även om resultat-sammanställningen var ganska tidskrävande och jobbig), men man lär sig av sina misstag.

Vad kan göras bättre?

Ett projekt av denna dignitet kräver egentligen att man har en person som är projektanställd och som jobbar med dessa frågor på heltid.

Det kan vara svårt att nå alla projektmål om det ska ske samtidigt som man sköter ordinarie sysslor även om det finns viss möjlighet att integrera projektet inom ordinarie tjänst.

Tidsbristen är inget specifikt för detta projekt. Ett vanligt problem med projekt brukar just vara att de ska rymmas inom ramen för ordinarie tjänst. Det är därför som den ideala situationen är att man anställer en person som enbart jobbar med ett specifikt projekt.

I Malungs fall finns det dock ett problem som är allt överskuggande, nämligen de (mycket) dåliga lokaler som biblioteket har att erbjuda i dagsläget och den beslutsångest som lokala politiker visat i biblioteksfrågan.

Ett projekt av denna dignitet kräver naturligtvis att det finns lokaler som erbjuder möjligheter till att bedriva studier och kunskapsinhämtning på biblioteket även om man som bekant inte ska stirra sig blind på problemen utan ska se på möjligheterna och plocka fram det goda och positiva.

8. Övrigt

Under projekttiden har länsbiblioteket genomfört annan kompetensutveckling som är relevant. Med början 2004 har vi erbjudit "*Skräddarsydd IT-utbildning*" till kommunbiblioteken. Denna utbildningsinsats har varit ett samarbete mellan medie- och socialkonsulent och projektledaren. Utbudet har varit mångfacetterat, och vi har både hållit föreläsningar samt gett deltagarna möjligheter att pröva på tjänsterna själva i en datasal.

Sedan 2004 är Länsbibliotek Dalarna med i LIMIT-projektet. Den övergripande målsättningen här är att "*Öka användningen av bibliotekens e-tjänster*". Våra båda projekt har många beröringspunkter. Som distansstuderande behöver man inte enbart hjälp med att beställa litteratur, få handledning osv utan även att komma åt nättjänster via olika hemsidor. Genom att utveckla kommunbibliotekens hemsidor ger vi en bättre service till de studerande.

Ända sedan projektet startade har arbetet med vuxnas lärande varit en naturlig del av uppgifterna på länsbiblioteket. Detta har märkts konkret genom t ex gemensamt ansvar för utbildningar (se ovan) och samverkan med andra projekt som länsbiblioteket deltagit i. Öppenheten mellan de olika ansvarsområdena och intresset för att arbeta tillsammans har gett ett stimulerande arbetsklimat.

9. Planer för framtiden

Sedan projektet startade har länsbiblioteket inrättat en ordinarie bibliotekskonsulenttjänst med inriktning mot IT och lärande. Det känns helt riktigt att projektets inriktning fortsätter i en permanent form. Behovet finns fortfarande kvar, att öka servicen till de vuxenstuderande.

Under intervjuerna har det framkommit hur man uppskattar dialogen med andra som arbetar i samma situation som en själv. Dessa samtal har förts under dagar med kompetensutveckling. För att stödja denna dialog kommer vi att bilda ett nätverk för studiebibliotekarier, eller de som arbetar med vuxnas lärande, på kommunbiblioteken under 2006. Innehållet kommer att variera t ex att diskutera gemensamma frågor, göra studiebesök, delta i kompetensutveckling. Behovet från deltagarna kommer att styra innehållet på nätverksträffarna.

Vi kommer att fortsätta arrangera pedagogiska bord där vi tar upp frågor som är angelägna för kommunbiblioteken.

Kompetensutveckling kommer att erbjudas, under våren 2006 erbjuder vi bibliotekspersonal att prova på olika tekniker. Text chatta, ringa med Skype, videokonferenser.

10. Att arbeta som projektledare

Att arbeta med projekt ses ofta som något utanför den ordinarie verksamheten, ändå skall det rymmas inom ordinarie arbetstid. Innehållet i projektet ses också som intressant och nödvändigt att arbeta med, men ändå något annorlunda. Kommunbiblioteken har genomgått stora förändringar de senaste decennierna, men ändå måste de fortsätta förändras. Verkligheten att arbeta med projekt består av motsägelser. Nytt, spännande, nödvändigt – osäkert, ogripbart och till vilken nytta.

Att dra igång ett projekt som skall pågå över tre år tar tid. Från det att projektansökan skickats in, beviljats och en projektledare har anställts har det gått en lång tid. Projektledaren som får arbetet skall utifrån ansökan göra en projektplan och förankra projektet. Olika deltagare i projektet har olika förväntningar och resurser. Skall vi försöka göra samordningsvinster – alla gör allt samtidigt eller skall var och en få göra på sitt sätt?

Under projekttiden har vi försökt att dels få samordningsvinster, dels utgå från respektive kommunbiblioteks behov och resurser. Ser man i backspeglarna finns det en mängd saker som kunde ha gjorts annorlunda, men det är en del av processen. Projekt är en läroprocess för projektägare, projektledare och projektdeltagare.

En mängd saker har inträffat i de kommuner som inte varit med i projektet i länet, med tanke på vuxnas lärande. Ringar på vattnet, påverkan, eget arbete? Det spelar ingen roll, för många olika aktörer på statlig, regional och kommunal nivå har på olika sätt under projekttiden arbetat åt samma håll och det ger effekt. Men det tar tid innan det märks.

Målsättningar, prioriteringar och resurser är viktiga att ha klargjort innan man startar ett projekt. Det syns också i de intervjuer vi har fått från deltagarna. Att veta vad man skall göra, när man skall göra det och med vilka resurser är grunden för att ett projekt skall upplevas som lyckat.

11. Slutord

Någon har sagt att för en vuxenstuderande är biblioteket en ytterst liten del av hans/hennes vardag och studier. Arbete, familj, fritidsintressen tar upp den mesta delen av tiden. Men med vårt projekt kan vi se till att denna lilla biblioteksdel blir så bra och stödjande som möjligt för den enskilda individen.

Projektet har också öppnat möjligheter för personalen att genom kompetensutveckling stärka sin roll på biblioteket. Man har också fått nya kontaktnät, både inom och utom biblioteksvärlden.

Genom reguljär verksamhet har vi nu fortsatt möjlighet att arbeta vidare för att *”Tillgången till biblioteksservice från folkbiblioteken skall öka till de vuxenstuderande”*.

12. Tack

Länsbibliotek Dalarna vill tacka Kulturrådet för att vi fick möjlighet att utveckla vårt arbete med vuxna och lärande. Projektet har gett oss nya erfarenheter, nya arbetsmetoder och en bra grund för kommande utvecklingsarbete.

UTVÄRDERING PROJEKTET VUXNAS LÄRANDE DALARNA

Vilka syften hade projektet?

Vilka målgrupper ville ni nå?

Uppnådde ni syftena med projektet?

Nådde ni målgruppen?

Beskriv hur ni arbetar för att projektet kan/ska inlemmas i ordinarie verksamhet?

I projektet har kompetensutveckling erbjudits. Kan interna och externa utbildningsinsatser för bibliotekspersonal medverka till varaktiga förändringar i bibliotekets bemötande av och service till vuxenstuderande?

Vad var bra i projektet?

Vad kan göras bättre?